

Učiteljski tovariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveťa«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtek. Naročnina letno 60 Din za inozemstvo 80 Din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list s članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davek posebej. Pošt. šek. rač. 11.153. Telefon 3112

Ne nazaj

— Gospoda moja, vi ste vzgojitelji mladine. Kakršni boste vi, takšna bo naša mladina, a kakršna bo mladina, tak bo tudi narod in njegova bodočnost. In kaj je najvažnejše v tem vašem vzgojiteljskem poklicu? Kaj je nam kot narodu najbolj potrebno, da pridobimo ugled in priznanje ostalih velikih narodov? Potrebno so nam krepki moralni karakterji, močne vrline. Brez tega ni napredka, ni zdravega življenja, vse je navidezno, lažno, izumetničeno. Naš narod ima slavno preteklost, znano in priznano. In glejte, vse kar imamo od preteklosti, vse kar je v njej sijajnega in slavnega, to je od ljudi visoko moralnih, silno čistih in nedosegljivo značajnih v vsem in povsod; junaštvo v obrambi, samozatajevanje v ustankih proti tiraniji, krepkost v hiši in prijateljstvu, iskrenost v odnosih, neumornost pri delu, gojitev vrlin ob goslih in hišnem ognjišču, ob puški in jataganu, ob vedrem in neustrašljivem pogledu, ob lahkem skoku, ki dohiteva in doseže, ob častnem delu in vsem kar smo dosegli, nesebičnost v vsem in vdanost za vse kar je dobro, — na kratko — vse kar je dvigalo Srbijo, kar jo je stavljalo na prvo mesto na Balkanu in kar ji je ustvarjalo državni napredek, prijatelje, ki so jo občudovali in neprijatelje, ki so jo spoštovali.

(Kralj Peter I. o vzgoji značajev.)

V predvojni dobi je bila naša organizacija eden izmed najboljših fortov narodno-napredne stranke. Družile so jo ideje in boj proti neznosni materialni bedi. Premnogo šibkih značajev je podleglo groznomu pritisku nasprotnih političnih strank, ali pa so jih omeščale lepe obljube, ugodnejša eksistenca. Med protivniki so se čez noč znašli tudi ljudje, ki so jih lastni politični prijatelji izigrali in pritirali do življenjskega prepada.

Ne bom podrobneje razpravljal o teh žalostnih časih, saj je dovolj glasno govoril človek in pol — naš Cankar. Njegova beseda je kresala v živo vsem, ki so se zavedali, kaj da pomenita šola in učiteljstvo. Naša organizacija zapuščina iz l. 1913. »Dejanja govore« ni še preperela, dovolj je spominov na njo.

Nekako v dolžnost si štejem, da na organizacijsko pragu osevljam naše spomine in poto, ki smo jih prehodili v borbi za svojo eksistenco, dokler je še čas. Pojavljajo se znaki, ki bi lahko ogrozili vse težko priborjene pridobitve polpretekle dobe.

Divide et impera! je bilo geslo, ki nas je nekoč slabilo. Strah pred poginom pa večkrat ojači še najslabotnejšega. Tudi nas. V borbi za kruh se je naša organizacija prerila do impozantnih manifestacij v ljubljanskem Mestnem domu l. 1917. Zbor so nam razbili po vladini odredbi. Ivanu Cankarju, ki je sledil Kačurju po njegovih trnjevitih potih, policija ni pustila, da bi v našem imenu izbruhal blato, ki smo ga bili polni na živih telesih.

Zalosten je spomin na šolsko stavko in nič veselejši oni, na debelo tiskani naslov: Boj za kruh dobojevan. Zavedali smo se resnosti življenja. Zašli smo v ogabno povojno dobo, dobo večnega prerivanja, stalnih sprememb, v čase, ko so se vlade preminjale kakor aprilsko vreme. Z njimi seveda tudi ljudje, in zaostajali niso niti učitelji. Mešalo se je, danes zrne, jutri plevel.

Petnajst let bo tega, kar se je učiteljstvo udružilo v JUU. Prelomili smo tradicije in iskali stikov z vsemi frakcijami tedanjih politično organiziranih učiteljskih zvez.

UJU je bilo tu. Ni pa bilo zdravo. Zunanja politika ni pripuščala, da bi bili organizacijski temelji enotni. Demokratično-radikalno misleče učiteljstvo na eni, socialistično-sindikalno orientirana mladina na drugi strani, skupščine bojne poljane, glave predsednikov bojne troje, to je bilo naše desetletno stanovsko pozorišče. Boji so bili vedno srditejši in so polagoma vodili k razpadu. Glasilo UJU je danes napadalo Protiča, jutri Pribičevića, strasti so se palile, razburjenje se je prekladalo z rame na ramo. Nemir je dosegel vrhunec na skupščini v Subotici l. 1925. V največjo vihrjo smo posegli Slovenci in uprav nas so pozvali, da smo tedaj v organizacijo zasedli prvo lopato depolitizacije. (»Učiteljski tovariš«, 10. IX. 1925.)

Kar smo zahtevali od demokratov in radikalov, smo morali spraviti v sklad z domačimi razmerami, saj smo i pri nas imeli demokratično, radikalno, socialistično in s. kmetijsko strujo in SLS.

Ob vsakokratnem režimskem prevratu se je pokazala na organizacijskem nebu krvava zarja persekucij, nameščanj in premeščanj, premetavanje nadzornikov. Lahko bi bilo govoriti o vseh nemoralnih dejanjih, težko pa bi se bilo izjaviti, katera »partija« je bila človekoljubnejša.

Značajji so se majali, danes tu, jutri tam, ogrožena je bila moralna, ogrožena vzgoja značajev. Pest je krivila hrbtenice.

Dovolj nam je bilo tega. Sramovati smo se začeli lastnega stanu. Uprli smo se, uprli lastni organizaciji, vsem strankam in to tedaj, ko so sedeli na ministrskih stoli naši ljudje, ne nasprotniki.

Da bi zagotovili učiteljstvo pred razračunavanji političnih strank, smo sklenili v delegaciji, naj se službena mesta podeljujejo ne glede na politično prepričanje, po službeni starosti in družinskih potrebah. Ker se pa vodstvo ni hotelo ozirati na zadevne sklepe, je moralo pasti. Zadevna revolucija — ni bila osebnega, pač pa zgolj stanovsko-pravnega značaja.

S celjsko deklaracijo so se odprla organizacijska vrata vsemu slovenskemu učiteljstvu. Eni so prihajali, drugi odhajali, eni so se vračali, drugi vztrajali. Danes — kakor kaže — se povračamo v zmešnjave: Uprav danes, ko smo ozdravili celotno organizacijo JUU in jo faktično šele pričeli graditi na zdravih temeljih, danes naj jo popustimo ravno v okviru naše banovine radi nekaterih osebnih razračunavanj in napačnega tolmačenja organizacijskih borb, ki so zgolj stanovskega značaja?

Naša vest, vest ljudi, ki smo kedaj stali v prednjih borbenih vrstah in morali prenesti premnogo žaljenj, je mirna. Delo organizacije je odprta knjiga, lahko je zasledovati njena pota. Ne rečem, da se niso med nami pojavljala sem in tja tudi kaka nesoglasja, niso pa bila osebna, saj so stala za nami celokupna društva.

Učiteljstvo je faktor, ki ga javno življenje rabi, rabi ga narod, rabi domovina in najvišje priznanje mu je izrekel Nj. Vel. pok. kralj Aleksander.

Ko ni bilo političnih strank, se je učiteljstvo z dušo in srcem oprijelo svojega vladarja, da mu pomaga ustvariti zdravo Jugoslavijo.

V času, ko ni bilo političnih strank, se je učiteljstvo znašlo v delu na gospodarskem polju sredi med ljudmi različnih naziranj. In uspevalo je to delo, le žal, da je ta lepa doba tako hitro minula.

Prišlo so volitve, ki je k njim bil vabljen ves narod — brez razlike. In prav tedaj se je pokazal velik vpliv učiteljstva med ljudstvom, če strankarske strasti ne razdirajo plemenitega stvarjanja.

Ustanovili so JNS. Vsem strankam so bila vanjo odprta vrata. Veliko učiteljev je, ki so njeni pristaši in vodijo njene organizacije.

Pismo češkoslovaškega učiteljstva

Savez češkoslovaškega učiteljstva

Praga VI., Vratislavova ul. 8.

Telefon 450-25.

Št. 4489-V. V Pragi, 3. jan. 1936.

Jugoslovenskemu učiteljskemu udruženju

Beograd.

Spoštovani tovariši in bratje!

Resnično vzradoščeni smo čitali v beograjskem listu »Politika« poročilo o delovnem zborovanju Vašega udruženja, iz katerega smo se prepričali o tem, da živi jugoslovansko učiteljstvo istim idealom kakor češkoslovaško učiteljstvo. Vidimo, da smatrate tudi Vi svojo učiteljsko organizacijo za upravičenegega tolmača prosvetne in demokratske politike, za branilca svobode, ki se aktivno vpleta v tok javnih dogodkov v državi in vpliva na javno mnenje. Tudi Vi se ne zado-

Oni, ki bi radi metali radi narodnjakov blato na učiteljsko organizacijo, naj potrkajo na vrata svojih političnih strank in naj vprašajo, koliko je bilo v nji učiteljskih somišljenikov, ki bi pri njih nastopali tako, kakor so oni pri JNS, ki je zasluže tako dobro »priznavala«, saj se je zavedala, da učitelji delajo radi tvorbe, ne za tvorce.

V avdiencah so sprejemali deputacije visoki vladni funkcionarji, ki so jim iznašali pritožbe radi tovarišev, ki niso bili njihovi politični somišljeniki, pritoževali so se radi dejanj, ki sami niso trpeli radi njih, pred celokupno zbrano posladico in senatorje so stopali in grajali njihove nepravilne sklepe glede zmanjšanja družinskih doklad, ki so njim samim bile že davno odvzete, vlagali so proteste, pismene in ustmene, radi premeščanj, denuncijacij, tako da so jih osebno zasovražili in jim celo grozili.

Tako narodnjaki, ki niso kričali, a danes morajo govoriti, ker kriče drugi.

Oni, ki bi radi metali radi narodnjakov blato na učiteljsko organizacijo, naj potrkajo na vrata svojih političnih strank in naj vprašajo, koliko je bilo v nji učiteljskih somišljenikov, ki bi pri njih nastopali tako, kakor so oni pri JNS, ki je zasluže tako dobro »priznavala«, saj se je zavedala, da učitelji delajo radi tvorbe, ne za tvorce.

Ni znak 2000 letne kulture, če Lah za eno glavo napoveduje smrt sto glavam Abesincev, za JUU pa ni znak, da smo preživeli 10-letno premirje, če se damo oplatišiti od dogodkov dneva. Mislimo dalje — in ostanimo v stanu le učitelji. Nikomur organizacija ne brani, da se ne bi udeleževal v novih političnih strankah, z mirno vestjo pa lahko zahteva, da se učitelj v njej uveljavlja tako, kakor to zahteva interes šolstva (saj proti tem interesom učiteljstvo nikdar ni delalo).

Šola je breme za ljudstvo, težko ga nosi, to vedo demagogi; tudi mi vemo to, a rač tega ga ne kaže otežavati še s spomini na zlate čase, ko šolstvo ni bilo obvezno. Snubec hvali — mož bije.

Tudi vera je znova prišla na politično bojišče. Tovariši! Dobro leto je od tega, ko se je na skupščini JUU v Beogradu pojavila zahteva, da bodi glavni smoter organizacije »boj klerikalizmu«.

In kdo je tedaj zavrnil predlog ter pridobil večino skupščine za to, da ostani organizacija zgolj stanovsko-borbenega in prosvetnega značaja? Pristaši JNS — zastopniki dravske banovine! (Govoril je tov. F. Lapajne, op. ured.)

Tovariši, ne nazaj, prespolska je pot!

Josip Lapajne.

VSEBINA:

Ne nazaj!

Pismo češkoslovaškega učiteljstva.

Vprašanje nadaljnje učiteljske izobrazbe.

Zaščita članstva.

Drobiž iz kronike naših dni.

G. Ilija Maričić.

Volja naroda naj obvelja tudi na šolskem polju.

Podatki proti JUU.

LISTEK: Spominu upravitelja Friderika Kramarja. — »Učiteljstvo« pred sedemdesetimi leti.

Splošne vesti. — Listi o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU. — Mladinska matica. —

Naša gospodarska organizacija. — Učiteljski pevski zbor JUU. — Šolski radio.

— Stanovska organizacija JUU. —

Novosti na knjižnem trgu.

bili drugače sposobni, zato bi bilo nujno potrebno ločiti zgolj administrativno delo od pedagoškega vodstva. Prvo naj bi se poverilo (kakor je svoječasno v »Učit. tov.« predlagal L. Zupanc) sreskemu šolskemu referentu (običajno dosedanjemu pisarniškem pomočniku sres. šol. nadzornika), drugo pa samemu nadzorniku. Te reforme so tako neznatne, da bi jih z dobro voljo lahko izvedli, v prid učiteljstvu in s tem narodnemu šolstvu.

IV. Uradno pospeševanje nadaljnega izobraževanja učiteljstva v območju banovine. Slično kakor sreski šol. nadzornik mora banovinski šol. nadzornik skrbeti za izpopolnjevanje učiteljstva celotne banovine. Še več! On bi prav za prav moral biti duhovni vodja izobraževalne akcije, od njega naj bi prihajale direktive, pobude in navodila sreskim šolskim nadzornikom, pri njem naj bi dvomeči in negotovi prejeli odgovore in napotke. Važno sredstvo bi mu bila vzorno organizirana banovinska poskusna šola, na kateri bi morali delovati najodličnejši učitelji. Ta šola, ki bi bila pod neposrednim vplivom banovinskega šol. nadzornika, bi naj bila nekaka matica sreskim poskusnim šolam, h kateri bi se zatekali njih učitelji po vzore, nasvete in pobude. Učitelji ban. poskusne šole pa bi spet redno morali v tuje države z visoko razvitim šolstvom, da bi se okoristili z njih uspehi, proučili nove metode ter jih potem našim razmeram primerno prenesli k nam. Z njimi bi seveda moral vselej tudi ban. šol. nadzornik, ki bi naj bil teoretično in praktično odlično poučen o vseh pedagoških pokretnih in prizadevanjih. Banovinske učiteljske konference so spriči ogromnega števila učiteljstva ter velikih stroškov nemogoče, zato pa bi moral ban. šol. nadz. organizirati in voditi daljše (2-4 tedne trajajoče) stalne počitniške pedagoške tečaje, na katerih bi se izčrpneje in s potrebno znanstveno poglobitvijo obravnavala važnejša poglavja iz območja celotne pedagoške teorije ter se po možnosti (v banovinski poskusni šoli) pojasnjevala odn. ponazarjala s praktičnimi primeri. Za pedag. počitniške tečaje bi seveda trebalo pridobiti najodličnejše strokovnjake, ki jih premoremo, banovina pa bi jih morala podpreti tudi gmotno, kar je z manjšimi zneski itak storila že tudi doslej. Da so počitniški pedag. tečaji koristni, potrebni in celo zaželeni, izpričujejo oba poč. ped. teč. »Ped. centrale« v Mariboru, ki ju je le-ta priredila l. 1933. in l. 1935. s presenetljivo lepim uspehom (udeležba vsakokrat okrog 100 učiteljev, ki niso samo žrtvovali 14 dni počitnic napornemu delu, nego utrpeli tudi dokajšnje gmotne žrtve). Moja sodba je, da bi banska prosvetna uprava s pomočjo pedagoških organizacij »Slov. šol. mat.« in »Ped. centr.« mogla organizirati takšne tečaje s čisto drugačnimi sredstvi, z večjo avtoriteto in v izdatno razširjenem obsegu. Privabilo pa bi tudi tiste mlade učitelje, ki so ali preverni ali še premalo pedagoški zainteresirani.

Iz gornjih izjavanj je razvidno, da je za nadaljnje izobraževanje učiteljstva ban. šol. nadz. nenavadno važna oseba. Od njega je v mnogočemu odvisno, kakšen pedagoški duh vlada med učiteljstvom, po njegovi iniciativnosti, njegovem znanju in energiji se čisto ravna podvig narodnega šolstva v banovini. Zato je morda še bolj kakor pri sreskih šolskih nadzornikih odločilna osebna kvaliteta ljudi, ki zavzemajo položaj banovinskih šolskih nadzornikov. Kar se tiče njih znanstvene kvalifikacije, ki sicer ni najvažnejša, čeprav neobhodno potrebna, jo itak točno predpisuje Zakon o narodnih šolah. Doslej so, žal, pri večini imenovanj preveč odločali politični preudarki, vendar bi bil že čas, da se upošteva tudi strokovna plat, morda vsaj tako, da se posli dele. One, ki so bolj ali manj v zvezi z vsakokratno politično konstelacijo, naj opravljajo neizogibni politični eksponent vladajoče stranke, zgoraj orisano in razno drugo čisto strokovno pedagoško delo pa naj bi bilo poverjeno nepolitičnemu pedagoškemu strokovnjaku. Na ta način bi se ob nastopajočih političnih spremembah preprečila skrajno škodljiva prekinitve dela, načrtanega praviloma za daljšo dobo. Sodim, da bi takšen kompromis mogla brez oklevanja sprejeti vsaka politična stranka, politični volk bi bil sit in pedagoška koza cela.

Vprašanje nadaljnje učiteljske izobrazbe

(Konec.)

III. Uradno pospeševanje nadaljnega izobraževanja učiteljstva v območju poedinih srezov. Kakor že omenjeno, se je doslej za samoizobraževalno akcijo uradno storilo bore malo, dasi bi uradna avtoriteta mnoge prekomodne učitelje zlahka spravila k delu. Potrebna je torej mnogo večja aktivnost prosvetne uprave, ki pa naj s preveliko uradnostjo ne odbija, nego s prenosom akcije v poedine sreze nadaljnje izobraževanje nekako individualizira. Njega organizator mora biti vsakakor sreski šol. nadzornik, ki naj bi bil neuradno tako že v stikih z delovnimi zajednicami. Uradno pa imej na razpolago dve učinkoviti sredstvi: poskusno šolo v kraju, kjer je njegov urad, in sreske učiteljske konference. Poskusna šola bi se lahko polagoma (z nameščanjem odlično sposobnih učiteljskih oseb) razvila na šoli (ali eni izmed šol) v kraju, kjer je sresko poglavarstvo, začasno pa bi zadoščali tudi poedinim poskusnim razredi. Tu bi se na osnovi dobro premišljenega načrta ter s popolnim upoštevanjem osebnih prilik v srezi preizkušale novejša vzgojne in učne me-

tode, tu bi imeli učitelji priložnost proučiti uspehe in neuspehe, ko bi dogovorno s sreskim šolskim nadzornikom v manjših skupinah prihajali hospitirati. Posebno za mlajše učiteljstvo bi bile takšne hospitacije, ki bi jim sledil natančen razgovor pod nadzornikovim vodstvom, neprecenljive vrednosti. Sreske poskusne šole bi bile vedno tudi v središču sreskih učiteljskih konferenc, ki bi se naj shajale vsaj enkrat na leto ter trajale po 2 dneva. Na teh konferencah bi se naj preresetala vsa aktualna vzgojna in učna vprašanja, razgrnila letna bilanca uspehov in neuspehov v srezi, stavili predlogi, izdelali delovni načrti za naslednje leto — vse z neprestanim upoštevanjem krajevnih razmer in tekom časa pridobljenih izkustev. Centralna osebnost na teh konferencah bi naj bil sreski šolski nadzornik, ki bi moral vskočiti povsod, kjer bi drugi opovedali in čigar suvereno obvladovanje celotne materije bi mu pridobilo brezpogojno (neuradno, pristno) avtoriteto. Sedanje šolskopolitične razmere nadzornikom ne dopuščajo, da bi se udeleževali v označenem smislu, tudi če bi

IV. Posebni širokovni tečaji so končno potrebni predvsem podeželskemu ali v izvestnih prilikah delujočemu učiteljstvu: kmetijski, vrtnarski, samaritanski, gospodinjki, telovadni, športni i. sl. tečaji. Praviloma se naj vrše na ustanovah, kjer je največ pogojev za resničen uspeh (kmetijski na kmetijskih šolah, vrtnarski na vrtnarskih, gospodinjki na ženskih, samaritanski v Zdravstvenih domovih itd.). Trajajo naj dalje časa (najmanj po 3 mesece), posejajo pa jih naj le tiste učiteljske osebe, ki se morejo poleg primernih sposobnosti in veselja za stvar izkazati tudi z izvestnim predznanjem.

To so glavne možnosti nadaljnega izobraževanja učiteljstva. Še kratka pripomba o stroških, ki sicer niso bogve kako visoki, ki pa v današnjih razmerah poedina vseno optaše. Nujno potrebna je zadostna podpora iz banovinske blagajne za vse navedene akcije, najmanj pa povrnitev stroškov pri sreskih

učiteljskih konferencah (kar se je že itak vršilo tudi pred vojno). Sredstva za nadaljnje izobraževanje bi se brez velike težave dobila tako, da bi se nekoliko skrcile podpore mnogostevnim društvom in se uporabile v gornji namen. Za bansko upravo bi bilo to toliko boljše, ker bi uporabo denarja točno kontrolirala in sproti ugotavljala tudi rezultate, kar je drugod čisto nemogoče. Mimo tega pa bi z dvigom učiteljstva predvsem pridobilo šolstvo in z njim široki ljudski sloji.

Moja izvajanja nudijo samo bežen pregled potrebnega in možnega, manjka še natančen, v vseh podrobnostih izdelan načrt. Tega radi pičlega prostora tu ne morem podati, potem pa je pri njega sestavi potrebno sodelovanje mnogih bistrih in izkušenih glav. Zaukrat mi zadošča, ako vzbudim zanimanje učiteljstva in odločujočih činiteljev, od katerih bo odvisno, da moje besede ne ostanejo glas vpijočega v puščavi. **Gustav Šilih.**

Zaščita članstva

9. Hafner Angela, učiteljica, Šmartno pri Kranju — št. Lenart. 14. VI. 1933. št. 2377. — 14. VI. 1933. št. 196. — 19. VI. 1933. št. 2377. — 28. VII. 1933. št. 196. — 28. VII. 1933. št. 196/1. — 13. IX. 1933. št. 466. — 13. X. 1933. št. 721. — 17. VI. 1933. št. 2444. — 17. VI. 1933. št. 2444/1. — 17. VI. 1933. št. 2444/2.

10. Erjavec Franc, učitelj, Moste. 11. XI. 1932. št. 694. — 14. XI. 1932. št. 704. — 14. XI. 1932. št. 705.

11. Kotnik Zorko, šolski upravitelj, Rečica ob Savinji — Videm. 20. II. 1932. št. 380. 20. II. 1932. št. 1407. — 25. II. 1932. št. 1326. — 25. II. 1932. št. 1420. — 24. II. 1932. št. 1403. — 29. II. 1932. št. 1471. — 24. II. 1932. št. 1403/1. — 24. II. 1932. št. 1403/2. — 25. II. 1932. št. 1403/3. — 24. II. 1932. št. 1403/4. — 25. II. 1932. št. 1420. — 2. IV. 1932. št. 1841. — 7. IV. 1932. št. 1854. — 22. VI. 1932. št. 2437. — 22. VII. 1932. št. 2437/1. — 22. VI. 1932. št. 2437/2. — 17. VI. 1932. št. 2457. — 17. VI. 1932. št. 2457/1. — 8. VI. 1932. št. 2360. — 8. VI. 1932. št. 1444. — 21. VII. 1932. št. 40. — 29. VII. 1932. št. 79. — 2. VIII. 1932. št. 93. — 22. VIII. 1932. št. 93/1. — 29. VIII. 1932. št. 216. — 29. VIII. 1932. št. 216/1. — 28. X. 1932. št. 447. — 8. X. 1932. št. 446. — 8. IV. 1932. št. 1895. — 7. VI. 1932. št. 2365.

12. Primožič Ivan, šolski upravitelj, Mekinje. 6. XII. 1932. št. 851. — 7. XII. 1932. št.

851/1. — 7. XII. 1932. št. 851/2. — 7. XII. 1932. št. 851/3.

13. Peterlin Alojzij, učitelj, Kočevje. 7. VI. 1934. št. 2819. — 9. VI. 1934. št. 2839. — 9. VI. 1934. št. 2839/1. — 9. VI. 1934. št. 2839/2. — 14. VI. 1934. št. 2853. — 19. VI. 1934. št. 2966. — 21. VI. 1934. št. 2966/1. — 21. VI. 1934. št. 2966/2. — 21. VI. 1934. št. 2966/3. — 21. VI. 1934. št. 2966/4. — 21. VI. 1934. št. 2966/5. — 25. VI. 1934. št. 2073. — 2. VII. 1934. št. 18.

14. Golobič Angela, učiteljica, Jesenice. 26. XI. 1932. št. 789. — 26. XI. 1932. št. 795. — 26. XI. 1932. št. 795/1. — 26. XI. 1932. št. 795/2.

15. Vardjan Marija, učiteljica, Semič. 31. I. 1933. št. 1265. — 31. I. 1933. št. 1265. — 1. II. 1933. št. 1262. — 1. II. 1933. št. 1281. — 1. II. 1933. št. 1283. — 3. II. 1933. št. 1233. — 3. II. 1933. št. 1293. — 7. II. 1933. št. 1316.

16. Gams Dragica, učiteljica, Moste — Marenberg. 3. XI. 1933. št. 828. — 3. XI. 1933. št. 828/1. — 9. XI. 1933. št. 971. — 16. XI. 1933. št. 1073. — 28. XI. 1933. št. 1165. — 29. XI. 1933. št. 1173. — 5. XII. 1933. št. 1223.

Jaklič Vida, učiteljica, Grosuplje. Dodatek: 8. VI. 1932. št. 2360. — 8. VI. 1932. št. 1444. — 17. VI. 1932. št. 2444. — 17. VI. 1932. št. 2444/1. — 17. VI. 1932. št. 2444/2.

Lampe Pavla. Dodatek: 16. VI. 1935. št. 201. — 16. VI. 1935. št. 201/1. — 17. VI. 1935. št. 196. — 28. VIII. 1935. št. 346. — 28. VIII. 1935. št. 346/1. (Dodatek k podatkom objavljenim v prejšnji številki »Učit. tov.«)

Drobiž iz kronike naših dni

Osrednja os zanimanja menda vsega sveta je italijansko - abesinski spor. Ti dogodki pa ne zanimajo samo odraslih, temveč tudi mladino. Le pogledimo malo po naših šolah, posebno tja, kjer ni učitelj pri svojem šolskem delu gluh za utripanje zunanjega sveta. Na steni visi zemljevid Afrike in v odmorih je okoli njega cel generalni štab malih »genera-
lov«, ki bi po svoje rešili zadevo kar z eno potezo. V delovnih dnevnikih zaslediš skice zemljevida Abesinije in sredozemski bazen z angleškimi oporišči. In naša mladina se razume na sankcije in jo zanima petrolej...

Po vsem tem je razumljivo, da je v šolah prizadete Italije Abesinija na dnevnem redu. Seveda tista divjaška, barbarska Abesinija, ki se tako brani sprejeti pokroviteljstvo naroda z dvatisočletno kulturo, ki želi Abesinijo samo — civilizirati.

Sankcije so vplivale tudi na italijansko šolo. Radi varčevanja s kurivom in razsvetljavo je pouk skrajšan in traja le od 10. do 13. oziroma od 13. do 15. ure.

Prostih dni imajo precej. Na dan napovedi vojne so bili otroci brez pouka, prav tako, ko je bila Adua zavzeta in maščevan poraz iz 1896. leta.

Ko so stopile sankcije v veljavo, zopet pouka prost dan. 18. decembra — dan poročnih prstanov — tudi nič šole.

Tudi otroci so stopili v akcijo v borbi proti sankcijam. Vsak učenec je moral prnesti v šolo nekaj starega železja. Deca je iskala in zbiral zarjavele žeblice, polomljene obroče in drugo ropotijo. Tudi trgovci s starim železom so imeli nekaj kupčije: učitelj se mora izkazati patrijotičnega in navdušenega za bodoči rimski imperij; deca seveda tudi. Vsak pa nima doma zarjavelih žeblicev.

Tudi zlato so sprejemali učitelji v šoli. Neki učenec v tržaški okolici je »navdušen« od svojega učitelja, ukradel materi zlato nakitje in ga oddal v šoli. Ko je hotela mati radi izsiljevanja zlato skriti, ga ni bilo več. Po fantovem priznanju je hitela v šolo. Odgovor učitelja... »Ne moremo vrniti; fant je zlato daroval Domovini«.

V Idriji so učenci 5. razreda zbrali nekaj zlata in ga poslali goriškemu pokrajinskemu

Svojemu učiteljskemu zboru je bil ljubezniv predstojnik. In se je to tudi poznalo. Na njegovega godu dan, je bil vedno pripravljen zanj šopek izbranega cvetja in učitelji in učiteljice so hiteli takrat na njegov dom, da mu izrečejo svoje čestitke.

Spomini... zgolj spomini... kajti zdaj je upravitelj Kramar v grobu in krasni sveži venci in šopki in kite cvetja prekrivajo prazgodnjo gomilo.

Pod njegovim vodstvom je bila šola leta 1894. razširjena v štirirazrednico in še jo je vodil on, ko so ji primaknili še dva razreda, do sedanje stopnje, leta 1922.

Pa tudi izven šole ni bil naš tovariš neznan. V mladih letih so mu prerokovali v Talijinem hramu sijajno bodočnost, ki pa se ga kljub temu ni prijel. Je ostal g. Fric žvest šoli in katedru, pa čeprav je res, da je dosegal s svojimi kreacijami na odru Narodne čitalnice prvovrstne uspehe. Med prvimi je bil tudi na humanitarne polje... Z vsjo ljubeznijo se je oklepal polnih 44 let gasilstva, kjer je zavzemal razne vidne in odlične položaje.

Naše besede so le najskromnejša skica iz življenja moža, ki je imel pogreb kakršnega doživljamo pri pokopih naših najboljših...

Učiteljstvo iz škofjeloškega in kranjskega okraja, predstavniki domačih oblasti in korporacij, pa gasilci iz vse župe in nešteti tihi čestilci in spoštovalci, pa učenci od vsepovsod, so prihitali, da pospremijo svojega učitelja in upravitelja na njegovi zadnji poti. Zavile so se ulice v nemo tugo, ko se je razvil veličasten žalni sprevod...

Zdaj je konec... Blagoslovljena ruša krije telesne ostanke moža, ki smo mu dolžni hvalo in zahvalo! Ave anima candida! **V. D.**

G. Ilija Maričić

novi načelnik ministrstva prosvete za osnovno nastavo.

fašističnemu tajniku. Učitelj Giordani je dodal navdušeno patrijotično pismo. Podpisati so ga morali vsi učenci; med njimi 11 letni Repulus, sin rudarja Repulus Viktorja, ki je umrl v konfinaciji na Liparskih otokih 16. aprila 1931.

Žrtev sankcij so postali tudi poslednji štirje nemški listi južnih Tirolcev. Medtem ko je bil uničen jugoslovanski tisk v Italiji že leta 1930., so poadiški Nemci imeli še nekaj listov. Radi sankcij so morali omejiti vsi italijanski listi svoj obseg nemškimi pa je bilo izhajanje prepovedano. Med temi listi, »žrtvami sankcij« je tudi mladinska revija »Der kleine Postillon«.

Dvatisočletna kultura bo zasijala tudi Abesincem.

Neko poročilo rimske agencije Stefani se glasi:

»Ob priliki svečane avdijske zastopnic mater in vdov vojnih žrtev, so izročile ministrskemu predsedniku Mussoliniju zastavo za prvo italijansko šolo, ki bo ustanovljena v

G. Maričić se je rodil 17. marca 1885. leta v vasi Zaton v sruzu benkovačkem (primorska banovina). Gimnazijo je dovršil v Zadru, filozofijo (klasične študije) pa v Gracu, kjer je diplomiral in položil profesorski izpit. Kot gimnazijski profesor je služboval v Šibeniku, Zadru in Splitu. — Po zedinjenju leta 1920. je deloval v Splitu pri pokrajinski vladi za Dalmacijo. Leta 1923. je bil imenovan profesor moške gimnazije v Beogradu, nekoliko pozneje pa je bil dodeljen ministrstvu prosvete kot referent za Dalmacijo, 24. nov. 1924. je bil imenovan v istem ministrstvu za inspektorja, a šest dni nato za načelnika srednjih šol pri ministrstvu prosvete. Upokojen je bil 1925. leta kot profesor tretje moške gimnazije v Beogradu. Odzval se je konkurzu, ki ga je razpisala Vojna akademija na izpraznjeno mesto in bil pozvan. Tako je bil postavljen kot profesor vojne akademije za načelnika osnovnega šolstva.

G. Maričić je pisatelj udžbenikov iz latinškega jezika za srednje šole, a skupno s profesorjem g. A. Zeželjem je urejeval Biblioteko jugoslovanskih klasikov. Znan je kot več kulturni delavec in kot dober poznavalec šolskih in prosvetnih razmer.

Nadejamo se, da bo g. Maričić znal na tem svojem delikatnem mestu ohraniti popolno objektivnost in da bo imel v mislih vedno le dobro v prid šole in prosvete.

osvojenem Makale. Članice deputacije so ob tej priliki zaprosile, da se šola imenuje po Mussolinijevi materi: »Rosa Maltoni Mussolini«.

»Giornale d' Italia« piše:

»Prva italijanska šola, ki je bila te dni otvorjena v Adui za deco domačinov opozarja še enkrat kulturni svet na akcijo, ki jo razvija Italija v zaledju svojih čet v Abesiniji.«

Slovenska deca v tržaški okolici in severni Istri je imela svojevrstno božičnico. Na božični dan so našli v mnogih domovih obešene na kljuke, odložene na prag ali na steno, položene v skedenj ali v vežo, zavojčke naslovljene na otroke v hiši. V zavojčkih je bilo poleg perila, pletenin ali nogavičk, sladkarij in nekaj slovenskih knjig tudi voščilo s pozivom naj otrok ljubi svoj dom v katerem živi od nekdanje slovenske besede in slovenske pesem.

Naši ljudje, pa tudi italijanske oblasti so zelo radovedne kdo je bil skrivnostni Božiček. **D. L.**

Volja naroda naj obvelja tudi na šolskem polju

V »Domoljubu«, št. 1., od dne 2. januarja priobčen je pod gornjim naslovom naslednji članek:

Pred vojno je bilo učiteljstvo deželno. Kranjska vojvodina je učiteljem urejevala plače in imela tudi sicer večji ali manjši vpliv na šolstvo sploh, tudi na tisti del šolstva, ki ga je državna uprava prihranila za svoj delokrog. V krajini, okrajnih in deželnih šolskih svetih se je ponašalo ljudstvo s svojimi zastopniki, pa tudi Cerkev je imela kot največja učitelja narodov, v šolskih svetih nekaj besede. In končno je tudi učiteljstvo pošiljalo v šolske korporacije svoje odposlance in je tako lahko zagovarjalo svoje stališče in branilo svoje pravice.

Res ni pred vojno bilo vse, kakor bi moralo biti. Kdor dela, se lahko moti. Plače tudi niso bile previsoke. Pa se je že živelo, če ne bolje, pa vsaj tako kot danes. Na službo ni bilo treba čakati. Po dovršeni maturi si bil takoj nastavljen. Plače se niso spreminjale vsako leto in nikdar se ni zgodilo, da bi ne dobil prejemkov točno prvi dan vsakega meseca. Istočasno z odlokom upokojitve, so ti bili nakazani novi pokojninski prejemki. In stalnost? Učitelj je ostal trdno na svojem mestu neglede na politično mišljenje. Izjeme — par pri-

merov premestitve — le potrjujejo pravilo. Pa še pri tistih redkih slučajih, izvršenih predvsem v korist šolstva, je bilo premeščanje združeno z neverjetnimi težavami. Disciplinska preiskava in sledeči priziv so vsi zadevi tako zavlekli, da je bilo morda danim gospodom — kakor je izjavil nekoč učitelj in pisatelj Jaklič France, že tako rekoč žal, da so sploh sprožili misel za prestavo. Trdna je bila torej stalnost učiteljstva tiste dni in vzlic temu, da je bila večina slovenskega učiteljstva neverjetno zagrizeno nasprotna takratnim deželnim gospodarjem ne samo v političnem, temveč tudi v kulturnem in gospodarskem pogledu.

Večina slovenskega učiteljstva ni nikdar pri-sluhnila resničnemu glasu naroda, ampak se je postavila vedno v opreko z njim. Pri raznih volitvah je večina učiteljstva podpirala vsake mogočnejake in odnehu proti volji stareš in davkoplačevalcev. Liberalno učiteljstvo je ustanavljalo po deželi društva in družbe, ki so bile v nasprotju z miselnostjo večine slovenskega naroda. Liberalno učiteljstvo je bilo tisto, ki je naročalo in širilo veri in Cerkvi sovražen tisk, dopisovalo v liberalne liste in v njih sramotilo poštene slovenske može in nesebično nacionalno slovensko duhovščino na način, ki ga zaznamuje samo jezik najbolj zavrženih mestnih »pajzelnov«.

dobro zamirkati. Vidite, ta puhštob ima en štrah in en punkt gor! Ta puhštob je »ik«. — Vpitate vsi: iiiiii! Tako je prav! Le ilisek zamirkujete, kmali bote pohštobirali in brali v prateletofu. Kdor pa se ne bo ilisek učil, bo štaberle za malco dobil!

Vpitate le še iiiiii!...

»Novodobni učitelj« pred 70 leti...

— »Poslušajte, ljubi moji, vam bom nekaj povedal:

Tinček je sedel pri ognjišču, ko so mati kuhali, in jim reče: Vidite mati, kako iskra hitro šine v dimnik?«

Recite še vi tako, kakor je Tinček rekel! Kaj je šinilo v dimnik? Kateri glas se pri besedi iskra najprej sliši? Ali se še pri kateri drugi besedi sliši ta glas?

Kako poje petelin?

Poglejte, tukaj na desko vam bom naredil znamenje, katero pomeni glas »ik«. Najprej naredim navzgor tanko črto, potem potegnem zraven nje debelo, katero na dnu na desni strani nekoliko gori zakrivim. Naredite tudi vi tako itd.«

Pač lepa slika napredka!

Tisto leto, ko je postal Andrej Vavken stalni učitelj v Cerkljah pri Kranju, se je kot odličan glasbenik močno razjezil na nekega romarskega organista. Takrat so opravljal ta posel povečini naši stanovski tovariši, ki so skušali vpeljati v cerkev pravi duh pobožnosti. Vavken je v našem »UT« pošteno lopnil po tistih organistih, ki še igrajo med povzdigovanjem »Flajšhaverpolko« in razne valčke, kakor se je to godilo celo na Šmarni gori.

Urednik »UT« Praprotnik — pod član-kom je zabeležena le njegova šifra: »-k-« — je prinesel v II. letniku zanimiv potopis pod

Spominu upravitelja Friderika Kramarja

Lejte, prijatelji, pa smo zopet izgubili iz svoje srede tovariša in človeka, ki je s svojim položajem krepko in nepozabno zaoral na prosvetni njivi našega naroda.

Umril je g. Friderik Kramar, škofjeločan in dolgoletni upravitelj deške šole polnih 37 let, mož, ki mu je bila naša pisana Škofja Loka življenje in smrt.

Iznemada se je poslovlil od nas.

Se poslovilne besede ni utegnil izreči. Na predvečer je bil še ves zgovoren in šaliv, kakor vedno, naslednjega dne dopoldne pa je omahnil...

Milo se nam je storilo pri srih. In kako tudi ne? Saj je bil pokojnik živa prisposoda, slika, naših tovarišev, ki so v preteklih desetletjih kovali bodočnost stanu in šoli, saj je z njim legel k večnemu odpočitku senior učiteljstva škofjeloškega okraja.

Pred dvema letoma smo se ga spominjali kot trdnega krepkega 70 letnika, danes plakamo ob njegovem vendarle preranem grobu.

Naš tovariš Kramar se je šolal najprej na realni in potem na učiteljski v Ljubljani, potem pa je služboval samo eno leto v Poljanah, ko je bil že premeščen v njemu toliko ljubljeno Škofjo Loko, ki ji je ostal potem najboljši in najzvestejši prijatelj do konca.

Očetovskega upravitelja, dobrohotnega svetlovalca in človeka, ki je izkustva in do-gnanja življenja prenašal tudi na šolska tla, je imelo vse rado. Nikoli ni gledal mrtvih črk, trdih paragrafov, povsod je njegovo upraviteljstvo združevalo dobro srce, pame-ten nasvet, besede, ki so vzpodbujale, a nikoli ubijale.

Kdo je odpravil iz naših šol krščanski pozdrav »Hvaljen Jezus«? Morda državna postava? Ne, ampak slovenski liberalni učitelji. Kdo je na vse načine oviral katehetovo delo v šoli in cerkvi? Slovenski liberalni učitelji. Kdo se je norčeval po gostilnah in drugod iz naroda, ki je hotel ostati zvest veri in Cerkev? Slovenski liberalni učitelji. Itd. Skratka: slovensko liberalno učiteljstvo je dosledno gradilo na ta ali oni način vse, kar je bilo najmanj 90 od sto Slovincem sveto in nedotakljivo.

Večina slovenskega učiteljstva je pustila čisto iz vidika, da je njegova dolžnost tako v šoli, kakor izven nje, hoditi ramo ob ramo z večino slovenskega naroda. Zato je nastal med narodom in večino učiteljstva tekom let globok prepad, ki še danes na široko zija in je videti nepremostljiv.

Po vojni liberalen učitelj svojega protiljudskega stališča ni izpremenil. Na njegovo prizadevanje je postala šola in vzgoja otrok nekaj monopol brezverskega svobodomiselstva.

Solske svete so razbili, da so se iznebili zastopnikov Cerkve in staršev, ki jim po naravni in božji postavi gre prva in glavna beseda pri vzgoji mladine. Liberalni učitelji so z največjim nasiljem uvajali med odrasle in šolsko mladino društva, ki jih je slovenski narod odlično odklanjal in jih odklanja. Liberalen pedagog si je prizadeval, da izpade iz šolskih knjig vse, kar bi cikal na versko vzgojo. Če pa je tu ali tam ostala slučajno kakšna drobna verske vsebine, jo je liberalni učitelj pri pouku prezrl ali pa celo na svoj način smešil. Prirodopis in prirodoznanost je dajalo liberalnemu vzgojitelju povod, da je posamezne pojave v naravi tolmačil učencem v smislu, ki je verskim načelom nasproten. Zgodovina je postala liberalnemu učitelju dobrodošlo sredstvo, da je omenjal učencem kot dognano resnico to, kar so v raznih zgodovinskih slučajih lažljivo poročale liberalne in socialistične protiverske agitacijske brošure. Liberalen učitelj je z nedeljskimi prireditvami in zleti odvrčal našo mladino od cerkvenih dolžnosti in tako polagoma miniral dobro versko vzgojo slovenskega naroda in s tem, kakor nam Francija dokazuje, tudi ogrožal obstoj naroda in države.

Največ podlih denuncijacij proti najodličnejšim slovenskim možem je izšlo v poveljnih letih ravno iz liberalnih učiteljskih vrst. Vse to dokazujejo zapisniki in ovadbe pri raznih oblasteh.

Liberalen učitelj je storil stanovsko organizacijo, ki naj bi združevala vse učiteljstvo brez razlike na svetovni nazor. Kako si je liberalni učitelj v praksi predstavljal to vstanovsko organizacijo, je pokazala polpretekla doba, ko je soglašal, da so bili na nadzorniška, kakor tudi na vsa druga važnejša učiteljska mesta in v korporacije imenovani samo ljudje liberalnega svetovnega nazora. Slomškarji so bili dobri samo za plačevanje članarine in za štafajo pri raznih zborovanjih in prireditvah. Liberalen učitelj je bil, ki ni protestiral, kakor bi lahko proti številnim neupravičenim premetitvam krščanske mislečega učiteljstva v polpretekli dobi. Še več! Ravno liberalen učitelj je svojega stanovskega tovariša in tovarišico, tudi člana stanovske organizacije denunciral pri šolskih oblasteh in ovajal pri znanih organizacijah pod pretežno premajhne delavnosti v nacionalnih društvih. Liberalen učitelj je očital tovarišu krščanskega mišljenja celo protidržavnost, ker je ta še morda hodil v cerkev in nadzoroval otroke pri službi božji.

Večina slovenskega učiteljstva, ki je v polpreteklem času krivila hrbtenice pred vsako vlado, ne gleda na veliko delo sedanjega režima z dopadanjem. Nekatera zborovanja tudi v tem pogledu nekaterim niso več stanovska zborovanja, ampak dobrodošli sestanki za protirežimsko agitacijo. To ni nič čudnega, zakaj večina liberalnega slovenskega učiteljstva trdno drži s tistimi, ki so sedanji vladi najbolj nasprotni. Po svojem mišljenju in po svojem delovanju večina slovenskega učiteljstva plava še vedno v »Jutrovi« vodah. Kam vodijo te vode, vemo danes vsi. Ali ne v naš gosposarski, nacionalni in državni razdor?

Sedanja vlada oprta na resnično zaupanje naroda, hoče, da pride volja naroda do veljave na vseh poljih narodovega življenja. Zato je treba onemogočiti delovanje vsem, ki mečejo visokim ciljem sedanjih državnih gospodarjev tako ali tako polena pod noge. Dosežene so že nekatere izpremembe v državni upravi in drugod. Le na šolskem polju, za državo in narod najvažnejšem, še ni prešlo slovensko ljudstvo tega, kar hoče in želi.

Ker smo prepričani, da je današnji vladi več na zaupanju ogromne večine kralju in državi neomažno zvestega slovenskega naroda, kakor pa na zahrbtnem rovarstvu poedincev, ki jih narod odklanja, pričakujemo z vsjo gotovostjo, da bo sedanja vlada tudi na šolskem polju vpoštevala ljudski glas, in neglede na materialne žrtve, uresila v Sloveniji v korist države celotno šolstvo tako, kot hoče slovensko ljudstvo in ne tako, kot zahtevajo ljudje, ki so se že davno ločili od zdravega slovenskega debla. Skratka: slovenski narod za-

naslovom: Potovanje za Savo. Nekateri naši zemljepisci menijo, da je bil prav ta Praprotnikov članek povod za imenovanje vse te pokrajine pod skupnim nazivom Zasavje, ki je danes že splošno v rabi in imamo celo potopisno knjižico R. Badiure s tem naslovom.

L. 1862 so se vršile volitve za deželni zbor in je zanimivo, da je v volilno borbo segel tudi naš »UT«, ki je bil sicer le šolski list. Med drugimi je kandidiral v volilnem okraju Trebnje tudi ustanovitelj CMD in kasnejši litijski notar Luka Svetec, takrat adjunkt pri kantonski gosposki v Kočevju. Ko ga je »UT« priporočil za volitev vsemu učiteljstvu za deželnega poslanca, je o njem tudi povedal, da je: »izvrsten slovnika in verli podpornik naših šolskih knjig.«

Naše stanovsko glasilo pa je tudi budno pazilo na našo narodno nošo ter je krtačilo vse tiste, ki jih je novodobna moda pridila. Takole piše: »Tuja kultura je zanesla že mnogo krinolin med naša kmečka dekleta. Ako srečaš krinolino, ki se ji na široki cesti skoro ogniti ne moreš, pa gledaš od kod da pride, boš videl, da je doma iz bajte, ki ima s slamo zamašena okna. To je »Fortschritt« po mislih tistih, ki se imajo za »Gebildete«. O, uboga slovenska mladost ako bo stopala za tako kulturo!«

Tako se je boril naš »UT« proti nemškemu vplivu, zato je seveda z radostjo naznanil v zaključni letni številki l. 1862 sporočilo vsem šolskim prednikom in učiteljem naj se v slovenskih šolah nemščina ne uči več. Žal je veljalo to uradno obvestilo, ki ga je izdal tržaški škofijski konzistorij, le za šole v tržaški okolici. Kratek komentar k tej uradni odločbi je bil takole zaključen: »Ta modra naprava je sploh veselo sprejeta.« — nč—

teva za svojo mladino dobrih slovenskih učiteljev in pravih ljudskih vzgojiteljev po božji in narodovi volji.

Priobčujemo gornji članek v informacijo članstvu JUU. Učiteljstvo naj se prepriča s kakšnega stališča ga tretira »Domoljub«. Namen članka je čim bolj oblatiti učiteljstvo med narodom in mu vzeti ugled, ki si ga je pridobilo s svojim šolskim in izvenšolskim delom. Ali narekuje tako pisanje čut odgovornosti za posledice, ki jih povzroča taka go-

Podatki proti JUU

V teh dneh so prejeli nekateri člani JUU dopis sledeče vsebine:

»V Ljubljani, dne 14. januarja 1936.

Cenjena gospa — gospod — gospodična!

Glede na »Dodatek«, ki ga je ljubljanska sekcija JUU razposlala pod kuverto na vse svoje člane Vas prosimo, da nam v obrambo izvršenih poprav krivic na pristojnih mestih nemudoma pošljete podatke o Vaših korakih, ki ste jih event. ukrenili v slučaju Vašega preganjanja in čim podrobneje in točneje podatke o korakih in izjavah, ki ste jih prejeli od JUU, ozir. o zaščiti, ki bi jo po Vašem mnenju in pričakovanju lahko dobili, a je niste bili deležni. Gre namreč za to, da objektivno ugotovimo, je li JUU storilo napram svojim članom katoliškega svetovnega nazora svoje dolžnosti ali ne. Od več strani imamo že v rokah gradivo, iz katerega bi lahko upravičeno sklepali, da JUU napram katoliškim učiteljem v zadnjih letih svoje dolžnosti ni izvršilo.

Seveda Vas prosimo, da nam vsaj v prepiših pošljete event. dokumente (odgovore JUU in slično), nanašajoče se na Vaš slučaj.

L. S.

Tajništvo JRZ
Ljubljana»

JUU z JRZ ni imelo nikakega posla. Iz dopisa se vidi, da stranka sedaj zbira podat-

nja? Ali je morda to novo poglavje o avtoriteti, ki naj jo ima učitelj kot vzgojitelj naroda, posebno otrok? Ali narekuje to vzgoja ljubezni do šole, ki naj se med narodom čim bolj utrjuje?

Presojimo članka prepuščamo učiteljstvu in ostali javnosti, opozarjamo pa na škodljive posledice takih neutemeljenih napadov, ki morejo povzročiti neprecenljivo škodo ne samo celokupnemu učiteljstvu, marveč tudi šoli in s tem narodu.

ke glede zaščite članstva JUU katoliškega svetovnega nazora. Z ozirom na trditve, da »JUJ ni izvršilo napram katoliškim učiteljem svoje dolžnosti«, moramo ugotoviti, da JUU od svojega članstva ni prejelo takih pritožb.

Dejstvo je, da je JUU ostro nastopilo za svoje člane katoliškega svetovnega nazora proti »Jugoslovenski nacionalni stranki« ne samo v poedinem slučaju, temveč celo na banovinski skupščini. Da ne govorimo o nešteti intervencijah na banovini in v ministstvu.

Sekcija JUU za dravsko banovino bo z ozirom na tovrstne izpade proti njej dala s tiskovnim procesom priliko, da razčisti to zadevo tudi napram javnosti. Iz tega razloga prosimo vsa sreska društva, da dostavijo na razpolago sekciji takoj overovljene prepise vseh dopisov, ki pridejo v poštev z njihovih strani, člane poedince pa, da stavijo (proti vrnitvi) sekciji na razpolago eventualne svoje privatne dopise in izjave glede zavzemanja JUU za nje, da jih priključi materialu, ki ga ima sekcija in centrala JUU glede intervencij in korakov storjenih v obrambo omenjenih članov JUU.

JUU sekcija za dravsko banovino.

V Ljubljani, 22. januarja 1936.

Ivan Dimnik,
predsednik.

Metod Kumelj,
tajnik.

Splošne vesti

— Nov učni načrt meščanskih šol. Na januarskem zasedanju je razpravljal glavni prosvetni svet poleg drugih vprašanj tudi o novem učnem načrtu za meščanske šole. — Največ se je razpravljalo o tem, ali naj bo meščanska šola neke vrste prehodna šola iz osnovne na srednje in višje, ali naj ima značaj povsem strokovnih šol. Glavni prosvetni svet je po izčrpi debati prišel do prepričanja, da morajo biti meščanske šole take, da bodo nudile splošno vzgojo, kakor srednje šole, samo s to razliko, da bodo skušale s svojim programom ustvariti pri učencih dispozicije za gotovo strokovno izobrazbo, a da se najnadarnejšim učencem dovoli prehod v srednje šole in to po dopolnilnem izpitu. Zaradi tega je po zakonu o meščanskih šolah določeno, da naj bodo razdeljene v tri vrste: kmetijske, obrtno-industrijske in trgovske. Novi učni načrt je prirejen za vsako teh šol, tako, da se bodo med seboj razlikovale po smeri, programu in po učnih predmetih. Tega doslej še ni bilo. Poleg tega so sestavljena tudi nova navodila za vsak učni predmet. Kmetijski tip meščanskih šol je vzet po vzorcu francoskih višjih narodnih šol, a tip obrtno-industrijskih in trgovskih po vzorcu češkoslovaških meščanskih šol, ki so dosegle izvanredne rezultate. Skoro vsak četrti Čehoslovak je dovršil to šolo. Meščanske šole na Češkoslovaškem so vzgojile ves meščanski gosposarski stan. Nasprotno so v Franciji ustvarile višje narodne šole racionalne in napredne kmete. — V zvezi s tem vprašanjem je rešeno tudi vprašanje učbenikov. — Novi učni načrt je poslan ministrstvu prosvete v svrhu uveljavljanja.

— Članom-dolžnikom dravograjskega učiteljskega društva. Do konca društvenega leta znaša naša mesečna članarina Din 16.—. Nekateri letos še dinarja niso plačali! Dobijo se tudi taki, ki imajo dolgove še od lani! Do konca januarja bi bila morala prejeti na redni članarini Din 8224.—, pa sem prejela samo Din 5012.75! Toraj Din 3211.25 manj! Kako naj poravnava društvo obveznosti napram sekciji v Ljubljani? S čim naj krije lastne stroške? Kdor se je prijavil in prejema stanovske liste, naj izpolnjuje tudi društvene obveznosti! — Prijavljajte in odjavljajte sremen!

Mira Gačnik, Guštanj.

— JUU sresko društvo Krško poziva vse svoje članstvo, ki je v zaostanku na članarini še za leto 1934-35., da poravnajo dolg čimprej. Istočasno prosimo one člane, ki niso poravnali obveznosti v tem letu, da to storijo, ker sicer se vsota večja in vedno težje je potem poravnati dolg. Članarina do 31. dec. 1935. znaša glasom sklepa odbora Din 17.—, od

1. jan. 1936. pa Din 16.—. — Prosimo tovariše, ki so premeščeni, da poravnajo svoje obveznosti pri društvu, preden se odselijo. Blagajnik.

— Učiteljem — učencem † prof. A. Gvajca. V Ljubljani bo otvorjena kolektivna posmrtna razstava del † Gvajca združena s spominskim večerom, katerega prirede pod vodstvom prof. Saše Santla, hvaležni učenci v počastitev svojega nepozabnega učitelja in vzgojitelja. — Vse, katerim bi udeležbo zabranila oddaljenost, presrečno vabilo k sodelovanju s tem, da nam pošljejo spominski list, katerega bomo na večeru prečitali. Zamislite se v svojo učno dobo in vsak bo lahko kaj zapisal ob spominu na blagega učitelja, svetovnega prijatelja † prof. Gvajca. Dopise naslovite na sekcijo JUU v Ljubljani.

— Hranilni in posojilni konzorcij, kreditna zadruga državnih uslužbencev v Ljubljani ima svoj 61. redni občni zbor v ponedeljek 17. februarja 1936. ob 19. uri 30 min. v sejni dvorani Mestnega magistrata v Ljubljani. — Zborovalni red: 1. Konstituiranje občnega zbora. — 2. Poročilo upravnega odbora o delovanju in o letnem računu za leto 1935. s predlogom o razdelitvi prebitka. — 3. Poročilo nadzorstvenega odbora o delovanju in o letnem računu za leto 1935. s predlogom o razrešnici. — 4. Odobrenje letnega računa za l. 1935. in podelitev razrešnice upravnemu odboru. — 5. Določitev višine, do katere se sme zadruga zadolžiti. — 6. Določitev višine, do katere sme zadruga prejemat hranilne vloge. — 7. Določitev višine, do katere sme zadruga odobriti posojila članom. — 8. Rešenje pritožb in predlogov, ki se morajo pisмено sporočiti upravnemu odboru vsaj 8 dni pred občnim zborom. — 9. Dopolnilne volitve. — 10. Slučajnosti. — Če ne bo občni zbor ob 19. uri 30 min. sklepčen, se bo vršil pol ure pozneje v istih prostorih za rešitev istega zborovalnega reda nov občni zbor, ki bo sklepal veljavno neglede na število prisotnih zadrugnikov. — Letni račun je na vpogled v konzorcijski pisarni, Gajeva ulica 9, med uradnimi urami.

— Tovarišici Franji Šuštersi, učiteljici na Blagovni pri Celju je 21. januarja umrl dobri oče, posestnik, Hrušica 10 pri Ljubljani. Naše iskreno sožalje!

— Zamenjamo službeno mesto na šestrazredni osnovni šoli v Ponikvi ob juž. železnici (15 minut od glavne proge) z mestom ob železnici blizu Maribora. — Ponudbe poslati na naslov: Šturm Franica, učiteljica na Ponikvi naslov: Šturm Franica, učiteljica na Ponikvi ob juž. železnici.

— Premestitev 109 učiteljev v naši banovini prinaša »Slovenec«, »Jutro«, »Slovenski dom« in »Slovenski narod« od 15. I.

— O predavanju proti klerofašizmu, ki ga je imel neki študent na neki srednji šoli piše z zgražanjem »Slovenec« od 15. I.

— O obupnem stanju naših manjšin v Avstriji in v Italiji piše »Slovenski dom« od 15. I. Doseči bi morali, da bi dobili tam slovenske šole in učiteljšče, sicer grozi našim manjšinam smrt.

— Nova dva popravka je prinesel »Slovenec« 16. januarja na očitke proti JUJ v številki z dne 28. in dne 29. decembra 1935.

— O slovenskih učnih knjigah piše daljši članek J. Solar v »Slovincu« od 16. jan.

— O Kulturbundu, nemških manjšinskih šolah in o kočevskih Slovincih ima daljši članek »Slovenec«, z dne 19. I.

— Nekaj črtic o šoli v Komendi dobimo v »Slovincu« od 19. I. Na tej šoli se je šolal tudi dr. J. Ev. Krek.

— Proti JUJ ima zopet strupeno notico »Slovenec« od 19. I. — O popravkih, ki jih pošilja JUJ pravi, da nič ne zaležejo. Spravljje se predvsem na organizacijo, češ, da je prisilila svoje članstvo, da je izstopilo iz raznih tudi karitativnih društev.

— O krivicah, ki se gode Slovincem na Koroškem na šolskem polju poroča »Slovenija« od 17. I.

— Spomenico proti monopolizaciji šolskih knjig — piše »Slovenija« od 17. I. — ni hotela podpisati Zveza kulturnih društev. — Proti monopolizaciji knjig — pravi »Radio Ljubljana«, št. 4., v svoji kulturni kroniki — so se postavili vsi, ker monopolizacija pomeni največjo nevarnost za slovensko šolstvo in kulturo. To vprašanje je eno izmed redkih v slovenski zgodovini, ki so se ob njem strnili vsi še tako različni krogi v skupno fronto in s tem pokazali enodušno voljo naroda.

— Zaradi razpusta »Kulturbunda« so se oglasili nekateri nemški listi, ki vidijo v tem kršenju mednarodne obveznosti proti narodnim manjšinam — kar bi znalo tudi kaliti prijateljske odnose med našo državo in Nemčijo. (»Deutsche Zeitung«, 19. I.)

— Na napade na učiteljstvo v »Slovincu« in v »Domoljubu« prinaša »Jutro« od 19. I. uvodnik »Pred četrtr stoletja«, kjer statistično dokazuje, da so imeli učitelji, ki so bili člani »Slomškove zveze«, od 10—25% doklado na svojo plačo.

— Priprave za novo šolsko reformo. Na seji ministrskega sveta dne 17. I. se je sklenilo reformirati naše celotno šolstvo, ki naj se prilagodi današnjim potrebam. Priprave za to reformo izdela poseben odbor, ki je sestavljen iz ministrov prosvete, kmetijstva in trgovine ter dr. Behnen in dr. Krek. (»Jutro« od 18. I.)

— Meščansko-šolsko učiteljstvo naj bi napredovalo lahko do 4. skupine I. stopnje — je zahtevala posebna deputacija učiteljstva pri ministrstvu. (»Jutro« od 18. I.)

— Na pavšalne napade »Slovenca« na napredno učiteljstvo odgovarja po svoje tudi »Pohod« od 20. I., ki prinaša obenem zanimivo izjavo ene »žrtve« J. N. S. arskega režima. Ista številka lista polemizira s »Slovincem« tudi v zadevi unifikacije šolskih knjig.

Mladinska mafica

— mm Vsebinska 4. številke »Našega roda«. Ribičič: Uvodna. Kunčič: Sošolca. (Pesem.) Seliškar: Bratovščina Sinjega galeba. Karalijčev-Potokar: Ižo-Mizo in Klan-Klan. Young-Kunaver: Bivališča ljudi v tujih deželah. Bandrovski-Vodnik: Profesor. Ocvirk: Trije kralji. ***: Vseved. ***: Trije potepuhi. ***: Zimsko veselje. Zupančič: Od bombaža do preje. — ***: Kako se ljudje pozdravljajo. — Zanimivosti iz zdravilstva v Abesiniji. — Sicer! Mladi smučar. — Mladina piše. — Uganke. — Nagrade. — Številka je izredno bogato ilustrirana in ima poleg ilustracij Sirkca, Sedeja, Ravnikarja še mnogo risb in fotografskih posnetkov.

— mm Ekspedicija 4. štev. »Našega roda« se je začela včeraj. Danes lahko dobijo list v upravi vse ljubljanske šole. Opozarjamo vse cenj. poverjenike, ki niso poslali še naročil za 4. številko, da-to čimprej store.

— mm Ker s 5. številko skoro vsako leto pade število naročnikov, opozarjamo cenj. poverjenike, da se potrudijo, da se to tudi letos ne ponovi. Kdor preneha biti naš naročnik izgubi tudi pravico do knjig ob koncu šolskega leta.

Naša gospodarska organizacija

— g Članom Učit. samopomoči. Po sklepu združnega načelstva Vas obveščamo, da so umrli v mesecih oktober, november in december l. 1935 sledeči člani: Gorazd Katinka, Ljubljana, Mihelič Marija, Sv. Jurij ob Ščavnici, Pestevšek Karel, Maribor, Potočnik Marijana, Ljubljana, Plhak Marija, Žabja vas; Rainer Jožef, Zg. Polskava, Marinič Julka, Sv. Urban pri Ptuj, Hafner Angela, Šmartno pri Kranju, Dekleva Marija, Stožce pri Ježici, Dr. Romih Tomaž, Novo mesto, Supan Ignacij, Brežice in Ferssch Josipina, Maribor. Označba: 357. do 358. smrtni slučaj.

Cisti

o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUJ

— I Proti napadom na učiteljstvo v »Domoljubu« odgovarja tudi »Domovina« od 16. jan. v uvodnem članku. Med drugim pravi, da je imelo napredno učiteljstvo v Šuštersi-čev-Lampetovi do celot 10—25% manjšo plačo kot Slomškarji.

— I O koroški šoli, ki je zločinska ponemčevalnica prav tako kot pred 40 leti — piše »Domoljub« od 15. I.

— I Prosvetni minister napoveduje preosnovno našega šolstva. Vzdrževanje osnovnih

šol se postavi na drugi temelj in bo zadeva v kratkem rešena. Učitelji morajo biti pionirji prosvete in nič jih ne sme odvajati od šole ter zavajati v spore s poedinci in oblastjo. (»Domoljub« od 15. I.)

— I O kočevskih — tudi šolskih — razmerah poroča »Glas naroda« od 15. januarja.

— I Zakaj je prišlo do monopolizacije učnih knjig piše v uvodniku »Trgovski list« od 14. I. in prihaja do zaključka, da so temu vzrok »zarade«.

—g Učiteljski dom v Mariboru. Izkaz za mesec december 1935. Darila: Za Pestevskov kamen: Ferdo Primec, Celje, Din 50.—; Marica Bregant, učitelj, Dramlje, Din 100.—; dr. Simon Dolar, Kranj, Din 50.—; Joško Bizjak, šolski upravitelj v pok., Ljubljana, Din 100.—; France Lobnik, živinozdravnik, Gornji grad, Din 30.—; Anica in Anton Hren, Studenci, Din 50.—; trgovina čevljev V. Wregg, Maribor, Din 50.—; Jos. Kolman, posestnik, Slivnica pri Mariboru, Din 20.—. — Simon Vodenik, šolski upravitelj v pok., Kranj, iz hvaležnosti do svojega najboljšega učitelja, pokojnega dr. Janka Bezjaka, Din 50.—; Mirko Kožuh, Maribor, v hvaležen spomin svojemu razredniku, dr. Janku Bezjaku, Din 50.—. — Ga. dr. Sernečeva, Maribor, v zahvalo za petje ob grobu njene sestre, učiteljice Sorlijeve, Din 200.—. — Vsem darovalcem iskrena zahvala! — Gospodarska podjetja: zemljevidi Din 6350.—. — Deležnina Din 30.—. — M. Kožuh, blagajnik.

—g Prvi uspeh zborovanja, na katerem smo obravnavali predavanje na Učit. tiskarni, se je že pokazal. Nanovo se je dosedaj prijavilo v Ljubljani 12 učiteljev(ice) kot zadrugi Učiteljske tiskarne.

Za trud vsem poverjenikom najlepša hvala, ostalim tovarišicam(em) v posnemanju!

POROČILO

s sestanka zadruga »Dom učiteljic« v Ljubljani, ki je bil dne 4. januarja t. l.

Po otvoritvenem nagovoru je poročala načelnica zadruga tov. Sodnikova o delovanju zadruga. Gospodarski svet JUU je započel akcijo za podvig vseh včlanjenih učiteljskih gospodarskih ustanov. V ta namen so se že odposlala informativna predavanja posameznih ustanov vsem sreskim učiteljskim društvom. Sedaj je lažje na naših poverjenicah, da se zavzamejo za našo stvar, kadar pride na zborovanje vrsta na »Dom učiteljic«. Zadnji odtegljaji od plač so razpoloženi precej poslabšali, toda ravno taki udarci morajo dvigniti našo odpornost, saj nam jasno pričajo, kako zelo potrebna nam je samopomoč. Naš dom bi nam ne bil samo materialna dobrina, večjo važnost polagamo na njegov pomen kot moralno oporo in kulturno središče.

Za uresničenje naših načrtov ostanejo kot najzanesljivejša in izdatnejša sredstva kamni potom mesečnih odtegljajev. Čeprav živimo v težkih razmerah, zamore zavedna učiteljica utrpeti določeni znesek, saj ima zavest, da žrtvuje za našo skupnost in boljšo bodočnost.

Nato je predavala g. Cirila Štebijeve, bivša učiteljica, o temi: »Učiteljica — kot središče poljske izobrazbe kmečke žene.«

Zgodovina ženskega gibanja, ki ima v programu tudi vsestransko izobrazbo žene, izpričuje, da so bile voditeljice tega gibanja večinoma učiteljice. One so umele zainteresirati meščanske žene za razumevanje političnega udejstvovanja in jih pridobiti kot sobojnice za popolno državno in politično izenačenje obeh spolov. Učiteljice so tudi sodelovale pri organizaciji delavk. Da bi pa pridobile za naš skupen boj po številu najmočnejši del žen — naše kmetice, jim dosedaj ni uspelo. Kmetica nima pravega zaupanja do učiteljice in vez med njima je veliko rahlejša kakor vez med učiteljem in kmetom. Sploh se učiteljice manj upoštevajo kot njih moški tovariši. Kateri izmed učiteljev so si znali pridobiti zaupanje in ugled? Predvsem vzorni sadjarji, čebelarji ali učitelji, ki so poleg šole delali za ljudstvo v zadrugah, posojilnicah in drugih gospodarskih ustanovah. Zakaj bi se tudi učiteljice ne udejstvovale na gospodarskem polju in si tako utrdele svoj položaj.

Že na učiteljsku bi se morala polagati važnost na to, da učiteljev delokrog ni samo šolska soba, nič manj važno ni delo med narodom. Tako udejstvovanje pa zahteva, da temeljito pozna učitelj sam gospodarska kakor tudi vsa socialna in politična vprašanja. Sedanja ureditev učiteljske ne nudi naraščajočim zaostane zadeve predizobrazbe.

Fantje imajo sicer praktičen pouk v sadjarstvu, dekleta niti tega ne. Teoretični pouk v gospodinjstvu, ki so ga deležna dekleta, nikakor ni zadostna priprava za praktično udejstvovanje med kmečkimi ženami.

V gospodarskem pogledu je torej učitelj bolj zaželen moč kakor učiteljica, ravno zaradi njene pomanjkljive izobrazbe. Kako je z njeno socialno in politično izobrazbo?

Temelji za študij teh vprašanj brez kakega strankarskega vplivanja bi se morali položiti že na šoli za oba spola enako neglede na to, da žene v naši državi še nimamo političnih pravic. Učitelj kakor učiteljica, ki hoče ta voditi narod, mora na podlagi teoretične predizobrazbe zasledovati živo življenje svojega naroda in ga primerjati z življenjem ostalih narodov, imeti morata voljo, da popravita vse napake, kolikor je v njihovi moči. Učiteljica ne bi smela zapustiti učiteljskega, dokler si ni prisvojila zmožnosti, ustvariti si svoje trdno naziranje, ki bo vodilo njeno delo.

Gospodarska, kakor tudi splošna izobrazba učiteljice, ki bi jo usposobila za delo med kmetijskimi ženami, je torej pomanjkljiva. V tem oziru bo treba reformirati ali dopolniti načrt učiteljske. Dokler tega ne dosežemo, si moramo pomagati s samoizobrazbo po končanem študiju na učiteljsku. Kot uvod v študij socialnih in političnih vprašanj je priporočljiva knjiga Vodetove: »Žena v današnji družbi«. Dalje Beerovi prevodi: »Žena in socializem«, »Zgodovina socializma in soc. bojev«. Čitanje dnevnega časopisa, predvsem uvodnih političnih člankov. Kako zanimivi in poučni so ravno ti članki, najbolj nazorno pokaže n. pr. objava našega državnega prora-

čuna. Iz njega se razvidi, kako se vodi državno gospodarstvo, kar bi moralo žene kot skrbne matere in gospodinjke še prav posebno zanimati. S promatranjem in primerjavo dohodkov in izdatkov posameznih ministrstev dobimo vsaj približno vpogled, kako se vodijo državni računi. Ravno tako zanimive so objave o davkih. Ako znamo dnevne časopise pravilno čitati, najdemo vse polno miglajev, ki nam dajo misliti in nas silijo k študiju političnih in narodno-gospodarskih vprašanj.

Učiteljice naj si s samoizobrazbo skušajo pridobiti toliko znanja, da bodo lahko delale med kmečkim ženstvom, ga pridobile in polagoma usposobile za sodelovanje z moškimi najprej v občini, potem tudi v državi.

Pri tem delu bodo naleteli seveda na ovire. Javnost je vajena, da delajo učiteljice v podrejenih vlogah za druge. Gorje pa, če hočejo nastopiti po lastni iniciativi! Največ krivde leži v tem oziru na učiteljskih samih. Kdo se bolj ne brani vodilnih mest v odborih in društvih kakor učiteljice, ker nočejo nositi odgovornosti.

Že prej se je poudarjala važnost gospodarskega vprašanja, zato smatramo gospodinj-ski pouk kot temelj za nadaljnjo izobrazbo kmečke žene in sredstvo za zblizanje učiteljice s kmetico.

Za gospodinj-ski pouk se matere najbolj zanimajo: in pri takih prilikah naj bi učiteljica navezala pogovor na druga vprašanja bodisi vzgojna, zdravstvena. Opozori naj mater, ki pošilja hčer služiti v mesto, na nevarnosti, ki so jim izpostavljeni dekleta, na socialne in strokovne organizacije in ustanove, ki so jim v pomoč. Govori naj z njimi o starostnem varovanju, o štednji, o hranilnicah. Seznaniti naj žene z razmerami drugih pokrajin, o našem izvozu, uvozu, o vlogi Rdečega križa, o skrbi za vojne invalide, o skrbi za lastno zdravje, o bolnicah, porodnišnicah, o varstvu otrok, o Zdravstvenih zadrugah, o Protituberkulozni ligi.

Namen te vrste dela učiteljic bi bil predvsem, zbuditi v kmečkih ženah željo, da bi sodelovale pri upravljanju občine in države. Da dosežejo to le z volilno pravico, bodo same prav kmalu uvidele, ne da bi jim morala učiteljica mnogo o tem govoriti.

Temeljito, zanimivo in poučno predavanje je izzvalo živahno debato, v katero so posle tovarišice: Jarčeva, Kalinova, Kuharjeva, Novakova, Pehaničeva, Prešernova, Vodecova. Iznesla so se naslednja mnenja:

Kako uspešno lahko šola pripravljata za razumevanje socialno političnih vprašanj, nam kaže pouk v državnoznanstvu, kakor ga poučujemo v zadnjem razredu meščanske šole.

Pri obravnavanju političnih vprašanj mora učiteljica zelo previdno postopati, da se njene izjave ne bi tolmačile krivo.

V obmejnih krajih je učiteljici delo med ljudstvom zelo otežkočeno, ker se še ni prilagodilo novim razmeram in je še pod tujim vplivom.

Z vztrajnim požrtvovalnim delom si učiteljica pridobi zaupanje pri ljudeh; pošteno mnenje in poštena kritika je vselej na mestu.

Lepa prilika kako si pridobi učiteljica zaupanje kmečkih žen, je delo v smislu Unije za zaščito dece, ki ima v svojem programu predvsem skrb za revne matere in dojenčke.

Soglasno so se sprejeli sklepi:

1. Socialno politična izobrazba učiteljice se smatra za nujno potrebno.

2. Zadruga »Dom učiteljic« naj posreduje: a) da bi Sekcija Jugoslovenske ženske zveze skušala izvajati reformo žen. učiteljic v smislu gospodarske in socialno-politične izobrazbe učiteljice.

b) Ženska zveza naj bi v velikih počitnicah priredila socialno-politični tečaj za žene.

Nato se načelnica zahvali g. predavateljici in jo naprosi, naj bi še večkrat prišla med nas, posebno zaželena bi nam bila kot predavateljica na soc.-političnem tečaju.

UČITELJSKA GOSPODARSKA IN KREDITNA ZADRUGA V CELJU

Živimo v slabi dobi in pritisk gospodarske krize čuti tudi učiteljstvo. Toda zgodaj je spoznalo rešitev svojega gospodarskega problema v organizaciji, v samopomoči in so v ta namen ustanovili zadruga.

Naša kreditna zadruga deluje sedaj kot denarni zavod in se polagoma, toda sigurno razvija. Število zadrugnikov je danes naraslo na 320. Vsako leto posodi učiteljstvu preko 100.000 Din.

Da pa se bo zadruga še intenzivneje gibala, prosimo, da pristopate kot zadrugniki. Zadostuje da pošljete 10 Din za vpis v zadruga.

Tovariši - tovarišice! Nalagajte denar v našo učiteljsko zadruga. Ustvarite si počitniški fond, ki Vam bo omogočil potovanje, letovanje itd.

Avgust Agnola

LJUBLJANA

TYRŠEVA CESTA ŠT. 10

Telefon 2478.

Zaloga stekla, porcelana, kamenine, zreal in šip. Kompletno opreme za restavracije, hotele, gostilne, kavarne in bare ter za splošno gospodinjstvo. Luksuzni predmeti.

Iščite posojilo pri Učiteljski zadrugi! S tem koristite tudi učiteljskemu stanu. Učiteljski stan bo močan le v gospodarski osamosvojitvi.

Učiteljski pevski zbor JUU

—pev Kot smo poročali v prejšnjem »Učit. tovarišu« ter z okrožnico (7. I. t. l.), se bo vršil prihodnji pevski tečaj 2.—4. februarja t. l. Vse tovariše (-ice) pevce (-ke) vljudo prosimo, da se tečaja gotovo udeležijo, ker imamo v začetku marca več nastopov. (Glej okrožnico!) Z ozirom na to, da bomo na tečaju pričeli študirati nov program, vljudo vabimo k zboru dobre pevce. Posebno dobrodošli bi bili artističnemu vodstvu fundamentalni basi in drugi moški glasovi. — Tečaj bo pričel 2. februarja ob 10. uri v Glasbeni Matici. Pevci bodo prenočevali v Vajeniškem domu. Za pevke, katere nimajo prenočišča, bomo ista preskrbeli v teku tega tedna in jim kraj javili ob pričetku tečaja.

Šolski radio

—r XV. teden. Ponedeljek 27. januarja bo ob 9. uri oddajala II. deška in deškiška meščanska šola v Ljubljani »Svetosavsko proslavo«. I.—III. Program: 1. Govor o Sv. Savi. 2. Deklamacije: a) Vojislav Ilić: Sveti Sava; b) Petar Preradović: Pozdrav domovini; c) Petar Preradović: Zvanje Slavjanstva; d) Petar Preradović: Rodu i jeziku; e) dr. A. Debeljak: Sv. Sava; f) Jan. Plestenjak: Sv. Sava. 3. Petje: a) Himna sv. Savi (Ciril Pregelj); b) Neka živi Jugoslavija!; c) Orač na Topoli (Emil Adamič); d) Sijaj sonce. — V torek 28. januarja ni šolske oddaje. — Petek 31. januarja ob 11. uri bo priredil g. Arnošt Adamič dvogovor: Živalski nagon, razum ali kaj? Vsebina: Nagon — nezavedno, a smoteno dejanje. Primeri iz živalskega sveta. Ne razum, pač pa priučljivost, inteligenca, dresura. Poskus in zmota kot izvor živalskega »razuma«. Razum — blagoslov in prokletstvo človeškega rodu. II.—III.

—r V kmetijskem radiu bo v nedeljo 26. januarja ob 15. uri predavanje: Kmetijski nasveti.

Stanovska organizacija JUU Iz Izvršnega odbora

—iz Gospodinu Ivanu Dimniku pretsjedniku Jugosloven. učiteljskog udruženja Beograd. Učiteljsko udruženje sreza šavničkog u cjelosti odobrava Vaš intenzivni rad na opšte dobro učiteljstva. — Na poslu za opštu, a pravednu stvar moramo svi zajednički i strajati. — Drugarski pozdrav u ime udruženja: P. C. Nikolić, sekretar. M. Pejović, pretsjed.

—iz Gospodinu Ivanu Dimniku Pretsed. glavnog odbora Jug. učit. udruženja Beograd. Upravni odbor ovoga društva na sjednici svojoj od 31. decembra 1935 god. jednodušno je zaključio da Vam se u ime učiteljstva sreza samoborskoga izrazi puno priznanje za Vaš rad oko zaštite naših prava. — Drugarski pozdrav. — Tajnik: B. Antić. Pretsjednik: Zvonimir Moholjević.

—iz Gospodinu Ivanu Dimniku pretsjedniku učit. udruženja Beograd. — Učiteljstvo sreza hvarskog sa godišnje skupštine odobrava Vaš poslednji stav za učiteljska prava izražavajući saglasnost u daljnjoj nepokolebivosti. — Pretsjednik: Posinković.

Iz društev Vabila

— JUU — SRESKO DRUŠTVO ŠMARJE PRI JELŠAH bo zborovalo v soboto, dne 8. februarja ob 10. uri v Rogaški Slatini. Poleg običajnih točk je na sporedu tudi predavanje tov. Logarja »O vzgoji iz družboslovnega stališča«. V smislu sklepa zadnjega zborovanja se bo nadaljevala debata o učiteljevem delu na vasi. Če posečajo naša zborovanja tovari-

šice in tovariši iz hribovskih vasi še dokaj redno in stvarno sodelujejo, naj bi prihajali pač vsi iz šol ob železniški progi. — Odbor.

Poročila

+ JUU SRESKO DRUŠTVO ŠOSTANI je zborovalo 14. decembra 1935 v Velenju. — Navzočih 87% članstva.

Predsednik otvori zborovanje, pozdravi navzočega predavatelja tov. Vranca iz Maribora. Preide nato na čitanje dopisov, ki so tvorili podlago za prav živahno debato.

Po izvršenih redukcijah naših prejemkov je nastal za učiteljstvo do skrajnosti žalosten položaj, v katerega so zašle nekatere rodbine in navedel je še primer, ko oboleli učitelj ne more poklicati zdravnika.

Na zahtevo članstva je pokrenila sekcija akcijo v svrhu preprečenja izvajanja uredbe o znižanju prejemkov. Opažalo se je, da temu koraku ni sledilo vse članstvo in da ni ta akcija dosegla zaželenega uspeha. Sekcija sporoča, da se te samoobrambne mere ukinejo in priporoča zopet pristop v društva in naročanje časopisov. O tem vprašanju se je vnela ostra debata, po kateri je bila sprejeta z večino glasov tudi posebna resolucija.

K dopisu o anketi za sestavo čitank, je podal informativno poročilo navzoči tov. Vranc. Po nastali debati se je osnoval odbor za zbiranje gradiva, v njem so tov.: Mencej, Vreže, Kac, Mlinšek, Jenko, Radšel, Menhart.

Glede Slov. šolske matice je tov. Mlinšek mnenja, da naj ta uvede poleg teoretičnega znanstva tudi več praktične snovi v zvezi z modernimi načeli šole. Tov. Mencej je mnenja, da je sistem Slov. šol. matice okostenel in nesodoben ter da je to vzrok nizkemu številu naročnikov.

Napad na tov. Dimnika obsoja soglasno vse članstvo in pričakuje, da se bo izpad tov. Milojevića razčistil pred častnim razsodiščem.

O učit. gospodarskih ustanovah je poročal tov. predsednik in priporočal pristop — posebno k Učit. samopomoči in Samopomoči učit. otrok v Ljubljani, kar je le nam samim v korist!

Po vseh teh poročilih in debatah je predaval tov. Vranc o temi: »Aktualni pedagoški problemi«. Nazorno je razvil razne metodne poti v zvezi z novodobnimi zahtevami današnjega pouka. Članstvo je sledilo z zanimanjem njegovim izvajanjem — tov. predsednik pa se mu je za trud najiskrenejše zahvalil.

Vrečko, predsednik.

R. Macarol, tajnik.

Novosti na knjižnem trgu

—k Narodne pesmi z napevi. Nabral in uredil za štiri enake in mešane glasove Janko Zirovnik. — Druga, preurejena izdaja v dveh zvezkih. Natisnila in založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. — Izšel je drugi zvezek te zbirke, ki vsebuje 55 narodnih napevov s popolnim narodnim besedilom. Izmed teh so 34 narodne pesmi prirejene samo za mešane glasove (sopran, alt, tenor in bas), ostale pa za moške glasove (I.-II. tenor in I.-II. bas) in mešane glasove, skupaj 77 narodnih pesmi.

— Stari mojster Zirovnik je odlično izvršil svojo nalogo: globoko je zajel v neizčrpni virec narodne poezije in povil pestro in bogato kito dehtečega cvetja, ki bo navduševalo naše pevske zборе in z radostjo napajalo poslušalce. Iz narodove zakladnice dvignjeno bogastvo si odpira z Zirovnikovim posredstvom veselo pot v narodovo dušo. — Lična vnanost II. zvezka ima žepno velikost; cena kartoniranemu izvodu Din 40.—, v polplatno vezanemu Din 46.—.

FR. P. ZAJEC

izprašan optik

Ljubljana, Stari trg 9

priporoča: naočnike, ščipalnice, barometre, toplomere, risalo orodje, mikroskope, fotoaparate itd. Velika zaloga raznih ur, zlatnine in srebrnine. Ceniki brezplačno.

BATERIJSKI RADIO

odličn, štiriceven, prodam za Din 650.—, tudi na odplačila, ali zamenjam za dobro kolo ali kaj sličnega.

Milkovič — Sela — Kamnik.

NOVO!

Stenski zemljevid kraljevine Jugoslavije

(Dr. A. Franović-Gavazzi) — Fizična karta z razdelbo na banovine —

III. izdajo priredil prof. Ivo Juras — Merilo 1 : 600.000 — Velikost

128/152 cm — Cena nalepljenemu zemljevidu na platnu in palicah 320 Din

KNJIGARNA »UČITELJSKE TISKARNE«

registrirane zadruga z omejeno zavezo

Ljubljana, Frančiškanska ulica št. 6